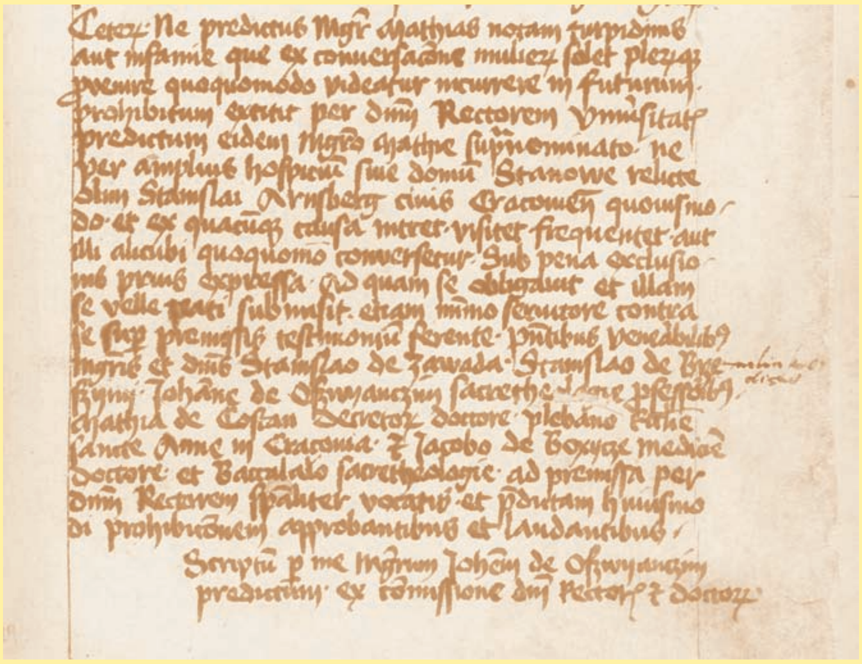
ISSN 0081-7147

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE

Commentationes

LIII

WYDAWNICTWO DiG

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

STUDIA ŹRÓDŁOZNAWCZE

LIII

http://rcin.org.pl

ACADEMIA SCIENTIARUM
ET LITTERARUM POLONA
INSTITUTUM HISTORICUM

COMMENTATIONES

LIII

VARSOVIAE 2015

http://rcin.org.pl

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

STUDIA
ŹRÓDŁOZNAWCZE
LIII

WYDAWNICTWO DiG
WARSZAWA 2015

http://rcin.org.pl

RADA REDAKCYJNA
Andrzej Biernat, Marie Bláhová, Mateusz Antoni Goliński, Tomasz Jurek,
Eduard Mühle, Zenon Piech, Edmundas Rimša, Krzysztof Skupieński, Bogumił Adam Szady,
Alicja Szymczak, Janusz Tandecki, Jan Tęgowski, Jan Wroniszewski, Zofia Zielińska

KOMITET REDAKCYJNY
Zbigniew Dalewski, Maria Koczerska (redaktor), Marek D. Kowalski, Marta Piber–Zbieranowska (sekretarz),
Andrzej Rachuba (redaktor), Marek Słoń, Maria Starnawska, Piotr Węcowski

Asystent redakcji:
Rafał Rutkowski

Adres Redakcji:
PL 00–272 Warszawa
ul. Rynek Starego Miasta 29/31
tel. (+4822) 831–02–61, fax 831–36–42
e–mail: redakcja@studia–zrodloznawcze.pl
www.studia–zrodloznawcze.pl

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
(umowa nr 546/P–DUN/2015)

ISSN 0081–7147
ISBN 978–83–7181–930–8

© Copyright by Wydawnictwo DiG & Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk, 2015

Tłumaczenia: Aleksandra Rodzińska–Chojnowska (angielskie), Marek Słoń (polskie)

Na okładce: *Liber conclusionum*, Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie,
sygn. 63, s. 119

Skład i łamanie: Andrzej Kaczmarek

WYDAWNICTWO DiG

PL 01–987 Warszawa
ul. Dankowicka 16c lok. 2
tel./fax +48 22 839–08–38
e–mail: dig@dig.pl; http://www.dig.pl

Druk cyfrowy: FABRYKA DRUKU w Warszawie

Redakcja prosi wszystkich Autorów o ścisłe trzymanie się zasad przygotowania tekstu, zawartych w Informacji dla Autorów „Studiów Źródłoznawczych" oraz skrótów, zawartych w Spisie skrótów na końcu tomu

http://rcin.org.pl

SPIS TREŚCI

Studia Źródłoznawcze, t. LIII, ISSN 0081–7147, ISBN 978–83–7181–930–8

http://rcin.org.pl

Zapiski krytyczne

Kronika

http://rcin.org.pl

SPIS WSPÓŁPRACOWNIKÓW

	Stefan Albrecht, Mainz
	Katarzyna Chmielewska, Częstochowa
	Michał Choptiany, Warszawa
B.Cz.	Bożena Czwojdrak, Katowice
K.G.	Katarzyna Gołąbek, Warszawa
	Janusz Grabowski, Warszawa
	Marcin Grulkowski, Gdańsk
	Piotr Kołpak, Kraków
M.D.K.	Marek Daniel Kowalski, Kraków
	Ewa Kozaczkiewicz, Kraków
	Marzena Liedke, Białystok
	Halina Manikowska, Warszawa
	Andrzej Marzec, Kraków
	Maciej Mikuła, Kraków
	Wojciech Mischke, Wieliczka
P.N.	Przemysław Nowak, Warszawa
	Piotr Okniński, Warszawa
	Anna Paszczyk, Warszawa
	Zenon Piech, Kraków
	Jakub Rogulski, Kraków
	Rafał Rutkowski, Warszawa
	Bartłomiej Siek, Gdańsk
	Michał Słomski, Warszawa
M.Sł.	Marek Słoń, Warszawa
	Adam Szarszewski, Gdańsk
	Janusz Tandecki, Toruń
	Renata Trawka, Rzeszów
P.W.	Piotr Węcowski, Warszawa
	Dagmara Wójcik-Zega, Kraków
M.Z.	Michał Zbieranowski, Warszawa

SPIS RECENZENTÓW WEWNĘTRZNYCH

Marek Adamczewski, Łódź
Anna Adamska, Utrecht
Marceli Antoniewicz, Częstochowa
Daniel Bagi, Pecs
Almut Bues, Warszawa
Marta Czyżak, Toruń
Danilo Facca, Warszawa
Agnieszka Gut, Szczecin
Marcin Hlebionek, Toruń
Martin Homza, Bratislava
Maria Kałamajska-Saeed, Warszawa
Edmund Kizik, Gdańsk
Stanislava Kuzmová, Oxford
Jakub Morawiec, Katowice
Andrzej Pleszczyński, Lublin
Bożena Płonka-Syroka, Wrocław
Anna Salina, Warszawa
Piotr Salwa, Warszawa
Leszek Słupecki, Rzeszów
Sobiesław Szybkowski, Gdańsk
Anna Zajchowska, Warszawa
Zofia Zielińska, Warszawa
Michał Zwierzykowski, Poznań

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

Spis skrótów

Archiwa i zespoły archiwalne:

AA	— Archiwum Archidiecezjalne
AD	— Archiwum Diecezjalne
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych
AP	— Archiwum Państwowe
MK	— Metryka Koronna w AGAD
AmL	— Metryka Litewska
gr.	— księgi sądowe grodzkie (poprzedzone nazwą grodu, uzupełnione określeniem serii)
ziem.	— księgi sądowe ziemskie (poprzedzone nazwą ziemi, uzupełnione określeniem serii)

Biblioteki:

BCzart.	— Biblioteka Czartoryskich
BJ	— Biblioteka Jagiellońska
BKórn.	— Biblioteka PAN w Kórniku
BN	— Biblioteka Narodowa
BOss.	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich
BPAN	— Biblioteka Polskiej Akademii Nauk
BPAU	— Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności
BRacz.	— Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego w Poznaniu
BUniw.	— Biblioteka Uniwersytecka (z podaniem miasta)

Ważniejsze wydawnictwa źrodłowe:

AGZ	— Akta grodzkie i ziemskie
Bull. Pol.	— Bullarium Poloniae
CDBoh.	— Codex diplomaticus et epistolaris Regni Bohemiae
CDPruss.	— Codex diplomaticus Prussicus
CDMas.	— Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis
CDSil.	— Codex diplomaticus Silesiae
DKuj. Maz.	— Dokumenty kujawskie i mazowieckie przeważnie z XIII wieku
CDUJ	— Codex diplomaticus Universitatis studii generalis Cracoviensis
C. epist. XV	— Codex epistolaris saeculi decimi quinti
CIP	— Corpus inscriptionum Poloniae
KDKK	— Kodeks dyplomatyczny katedry krakowskiej św. Wacława
KDm.K	— Kodeks dyplomatyczny miasta Krakowa
KDMaz.	— Kodeks dyplomatyczny Księstwa Mazowieckiego

Studia Źródłoznawcze, t. LIII, ISSN 0081–7147, ISBN 978–83–7181–930–8

http://rcin.org.pl

KDMłp. — Kodeks dyplomatyczny Małopolski
KDPol. — Kodeks dyplomatyczny Polski
KDŚl. — Kodeks dyplomatyczny Śląska
KDWlkp. — Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski
MGH — Monumenta Germaniae Historica
MGH SS — Monumenta Germaniae Historica, Scriptores
Migne PL — J. P. Migne, Patrologiae cursus completus, Series Latina
MPH — Monumenta Poloniae Historica
MPH s.n. — Monumenta Poloniae Historica, series nova
MPPal. — Monumenta Poloniae Paleographica
MPV — Monumenta Poloniae Vaticana
MRPS — Matricularum Regni Poloniae summaria
NKDMaz. — Nowy kodeks dyplomatyczny Mazowsza
Pmrl. UB — Pommerellisches Urkundenbuch
Pmr. UB — Pommersches Urkundenbuch
Pr. UB — Preussisches Urkundenbuch
PSRL — Połnoje sobranije ruskich letopisej
RS — Regesten zur schlesischen Geschichte, w: CDSil.
Schl. UB — Schlesisches Urkundenbuch
UdR. Spisy — Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII–XVIII wieku. Spisy.
VL — Volumina legum
ZDMłp. — Zbior dokumentow małopolskich
ZDm.Pł. — Zbior dokumentow i listow miasta Płocka

Ważniejsze wydawnictwa seryjne i ciągłe:

AKH — Archiwum Komisji Historycznej
AKP — Archiwum Komisji Prawniczej
PSB — Polski słownik biograficzny
RAU whf — Rozprawy (Polskiej) Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno–Filozoficzny
SPPP — Starodawne prawa polskiego pomniki
SSS — Słownik starożytności słowiańskich

Ważniejsze czasopisma historyczne:

ABMK — „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne"
Czas. Pr. Hist. — „Czasopismo Prawno–Historyczne"
Kwart. HKM — „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej"
Kwart. Hist. — „Kwartalnik Historyczny"
Mies. Herald. — „Miesięcznik Heraldyczny"
Przegl. Hist. — „Przegląd Historyczny"
Rocz. Herald. — „Rocznik Towarzystwa Heraldycznego we Lwowie", od t. 8 (1926–1927) „Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego"; od 1993 r. nowa seria
Rocz. Hist. — „Roczniki Historyczne"
Rocz. Hum. — „Roczniki Humanistyczne"
Rocz. TNT — „Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu"
Sobótka — „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka"
St. Hist. — „Studia Historyczne"
St. Źródł. — „Studia Źrodłoznawcze"
Zap. Hist. — „Zapiski Historyczne"
Zap. TNT — „Zapiski Towarzystwa Naukowego w Toruniu"

http://rcin.org.pl

Inne skroty:

bearb.	— bearbeitet von
cap.	— capitulum
ed.	— edidit
f.	— folio
fasc.	— fasciculum
hrsg.	— herausgegeben von
il.	— ilustracja
k.	— karta
kol.	— kolumna
ks.	— księga
lib.	— liber
loc. cit.	— loco citato
mf.	— mikrofilm
ms	— manuscriptus
mszp.	— maszynopis
n.	— i następna (np.: s. 22 n.)
nlb.	— nieliczbowane
nr kat.	— numer katalogowy
or.	— oryginał
p.	— pagina
przyp.	— przypis
r	— recto
red.	— redaktor, redakcja
rkps	— rękopis
repr.	— reprint
s.	— strona
sygn.	— sygnatura
szp.	— szpalta
v	— verso
vol.	— volumen
wyd.	— wydanie, wydawca
z.	— zeszyt

http://rcin.org.pl

http://rcin.org.pl

Wymogi redakcyjne i instrukcja dla Autorów „Studiów Źródłoznawczych”

Redakcja zwraca się do wszystkich Autorów z prośbą o stosowanie następujących zasad, dotyczących formy nadsyłanych tekstów:

1. Wszystkie teksty, prosimy przesyłać w formie elektronicznej, zapisane w formacie RTF jako załącznik do e-maila, skierowanego pod naszym adresem internetowym: **redakcja@studia-zrodloznawcze.pl** lub w jednym egzemplarzu wydruku komputerowego, napisanego z odstępem 1,5 i na płycie CD.

Ostateczna decyzja o zawartości bieżącego tomu jest podejmowana w maju danego roku.

2. W tekstach przeznaczonych do działów „Rozprawy”, „Materiały”, „Przeglądy”, „Dyskusje” umieszczamy na początku imię i nazwisko autora oraz afiliację (w przypadku zatrudnienia w uczelni lub instytucji naukowo–badawczej) lub miasto (w przypadku Autorów niezatrudnionych oraz doktorantów i studentów). Wszystkie te elementy prosimy pisać zwykłą czcionką, nie zaś wielkimi literami.

3. W nagłówku recenzji umieszcza się kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule podajemy imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (cyframi arabskimi) i dalej: wydawnictwo, miejsce i rok wydania oraz liczbę stron liczbowanych i nieliczbowanych oraz liczbę ilustracji. Jeżeli recenzowana praca stanowi nowy tom jakiejś serii wydawniczej, to nazwę serii i numer tomu podajemy, oddzielając te elementy przecinkami, przed nazwą wydawnictwa. Wyrazy Autor, Wydawca, Redaktor w odniesieniu do autora recenzowanej pozycji, wydawcy recenzowanego wydawnictwa źródłowego lub redaktora pracy zbiorowej piszemy dużą literą. Imię i nazwisko autora recenzji oraz afiliację umieszcza się na końcu tekstu z prawej strony. Artykuły recenzyjne i dyskusje powinny być przez autora opatrzone tytułem, a pełny opis bibliograficzny zamieszcza się w pierwszym przypisie.

W recenzjach i artykułach recenzyjnych przypisy stosuje się na tych samych zasadach jak w każdym innym artykule naukowym. W nawiasach w samym tekście mogą być umieszczanie jedynie numery stron recenzowanej pracy.

Przykładowe opisy bibliograficzne recenzowanych pozycji:

Zenon Piech, *Monety, pieczęcie i herby w systemie symboli władzy Jagiellonów*, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2003, ss. 365, 1 nlb., il. 83.

Kolektarz wawelski sprzed 1526 roku świadek liturgii Kościoła krakowskiego w XV, XVI i XVII wieku, oprac. i edycja X. Szymon Fedorowicz, Monumenta Sacra Polonorum, t. 3, Polska Akademia Umiejętności, Kraków 2007, ss. 478, il. barwnych 24.

4. Stosujemy przypisy dolne. Odnośniki do przypisów w tekście powinny być umieszczane przed kropką kończącą zdanie (chyba że kończy je skrót: w. — wiek, r. — rok) lub przed przecinkiem w środku zdania (chyba że muszą się znaleźć między słowami, których nie oddziela przecinek).

5. W tekstach stosujemy ogólnie przyjęte skróty (np., m.in., itp., tzw.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek) — inne — jak najoszczędniej — w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (15 VII 1410; 16 lipca; w lipcu 1410 r.).

http://rcin.org.pl

6. W przypisach prosimy stosować skróty zgodnie z zamieszczonym wykazem. Tytuły książek i artykułów pisze się kursywą; czasopism — czcionką prostą, w cudzysłowie (chyba, że na nazwę czasopisma stosuje się skrót, wtedy bez cudzysłowu); serii wydawniczych — prosto, bez cudzysłowu. Po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów). Numery tomów, roczników, zeszytów i części periodyków oraz innych publikacji podaje się cyframi arabskimi, a nazwiska autorów drukiem zwykłym, nie rozstrzelonym. Przy autorach przywoływanych w tekście zasadniczym podajemy za pierwszym razem imię w pełnym brzmieniu, potem inicjał imienia; w przypisach — inicjał imienia, również w skróconym opisie bibliograficznym.

Przykłady opisu artykułu z czasopisma:

A. Gieysztor, *Społeczeństwo i państwo pierwszych Piastów wobec chrystianizacji*, „Nasza Przeszłość”, 69, 1988, s. 11–22

A. Gieysztor, *Syntezy, kompendia i pomoce historiografii polskiej w ostatnim półwieczu*, Kwart. Hist., 94, 1987, nr 1, s. 243–253

Przykład opisu artykułu z pracy zbiorowej:

G. Labuda, *Księżna Dobrawa i książę Mieszko jako rodzice chrzestni Polski piastowskiej*, w: *Scriptura custos memoriae. Prace historyczne*, red. D. Zydorek, Poznań 2001, s. 3 n.

Przykład opisu wydawnictwa źródłowego:

Miracula venerabilis patris Prandotae episcopi Cracoviensis, wyd. W. Kętrzyński, w: MPH, t. 4, Lwów 1884 [dalej: *Miracula Prandotae*], nr 8, s. 452 n.

7. W przypisach odnoszących się do opracowań podajemy za pierwszym razem podstawowy opis bibliograficzny, a następnie inicjał imienia i nazwisko autora oraz skrócony tytuł bez wielokropka,

np. za pierwszym razem: W. Abraham, *Organizacja Kościoła w Polsce do połowy wieku XII*, Poznań 1962, s. 98–103, a następnie: W. Abraham, *Organizacja Kościoła*, s. 117–120;

lub: B. Kürbisówna, *Żywot bł. Salomei jako źródło historyczne*, w: *Studia historica. W 35-lecie pracy naukowej Henryka Łowmiańskiego*, Warszawa 1958, s. 145–154, a następnie: B. Kürbisówna, Żywot bł. Salomei, s. 150.

Uwaga - nie używamy: op. cit.

8. W przypisach odnoszących się do wydawnictw źródłowych stosujemy skróty znajdujące się w Spisie skrótów na końcu każdego tomu „Studiów Źródłoznawczych”. Jeżeli dane wydawnictwo nie ma swojego skrótu w tym Spisie, a jego nazwa powtarza się w naszym artykule, tworzymy skrót w pierwszym przypisie, umieszczając go w nawiasie kwadratowym po słowie „dalej”, np. *Korespondencja żupnika krakowskiego Mikołaja Serafina z lat 1437–1459*, wyd. W. Bukowski, T. Płóciennik, A. Skolimowska, Kraków 2006 [dalej: *Korespondencja żupnika*], nr 27.

W przypadku cytowania tekstu dostępnego w internecie, stosujemy zapis zgodny z następujący przykładem:

H. Rutkowski, *Mapy Karola Perthéesa*, <http://mapy.geohistoria.pl/perthees/TMH-Komentarz_do_map_Pertheesa.pdf> [dostęp: 28.03.2014]

9. Prosimy o dołączenie do artykułów i innych tekstów wymienionych w pkt. 2: streszczenia o objętości nie przekraczającej 1 strony maszynopisu (do 1800 znaków ze spacjami), z zaznaczeniem języka, na który ma być tłumaczone (lub od razu w tym języku).

W streszczeniu nie należy ograniczać się jedynie do omówienia treści. Należy przedstawić krótko również rezultat przeprowadzonej analizy i główne konkluzje z niej płynące oraz omówić zastosowaną metodologię.

Pod imieniem i nazwiskiem, filiacją lub miastem pochodzenia Autora prosimy umieścić tytuł a następnie, pod tytułem: Zarys treści (objętość 400–700 znaków; krótka charakterystyka zawartości artykułu); a pod tym Słowa kluczowe / keywords (max 5–7 słów lub fraz w języku polskim i angielskim).

Do artykułów i innych tekstów wymienionych w pkt. 2 prosimy o dołączenie krótkiej noty o Autorze w języku polskim i angielskim (do 500 znaków) oraz bibliografię zawierającą najważeniejsze prace wykorzystane przy pisaniu tekstu. Prosimy podawać pełny adres podstawowego miejsca pracy oraz aktualny adres e-mail. Dane te są konieczne do indeksowania w bazach danych, zgodnie z wymogami MNiS.

http://rcin.org.pl

10. Przyjmujemy do druku materiały oryginalne. Tekst musi być wynikiem samodzielnych badań, niepublikowanych wcześniej w innych czasopismach.

Jeżeli przesłany do redakcji tekst był przedtem rozpowszechniany w innej formie (np. w wersji skróconej, w formie wykładu, w innym języku, w Internecie) prosimy Autorów o podanie stosownej informacji, abyśmy mogli ocenić zasadność publikacji na naszych łamach.

11. Spisy treści artykułów ze Studiów Źródłoznawczych (począwszy od pierwszego numeru) znajdują się w bazie polskich czasopism humanistycznych Bazhum pod adresem <bazhum.muzhp.pl>. Spisy treści poszczególnych tomów udostępniane są także w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych pod adresem <rcin.org.pl/dlibra>. W ramach tego repozytorium w wolnym dostępie umieszczane są także stopniowo Skany artykułów (począwszy od t. 1), w miarę uzyskiwania licencji autorskich od autorów lub ich spadkobierców.

http://rcin.org.pl

Cena 40,00 zł (w tym 5% VAT)

ISSN 0081-7147

ISBN 978-83-7181-930-8

http://rcin.org.pl